

Nr 44.*Utlåtande med anledning av väckta motioner om fraktlindring för färsk frukt till Norrland.*

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 113 av herrar *Hjalmar Nilsson* och *Ebbe Ohlsson* samt II: 123 av herr *Nilsson* i Bästekille *m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville, för ernående av en ökad fruktkonsumtion i Norrland, bevilja fraktlindring för färsk frukt till Norrland.

Till stöd för sin hemställan ha motionärerna åberopat vad som anförts i motionerna I: 111 och II: 122, till vilka utskottet torde få hänvisa.

Över motionerna ha yttranden avgivits av statens jordbruksnämnd och järnvägsstyrelsen.

Statens jordbruksnämnd har i sitt yttrande den 27 februari 1951 anfört följande.

Oaktat 1950 års fruktskörd var så riklig, att en stor del av skörden ej kunde tillvaratagas, synes tillgången på svensk frukt i Norrland under frukt-säsongen snarast ha varit otillräcklig. Det kan icke anses tillfredsställande att, samtidigt som södra och mellersta Sverige har överflöd på frukt och fruktodlarna därstädes icke kunna finna avsättning för sina varor, ett under-skottsområde som Norrland icke kan tillgodoses med frukt i en utsträckning, som ur folkhälsans synpunkt vore önskvärd.

Anledningen till dessa förhållanden får till en del sökas i det sätt, varpå distributionen av svensk frukt sker. Denna ombesörjes nämligen för närvarande huvudsakligast av grossister, vilka ofta hellre önska få avsättning för av dem importerad frukt än för den svenska frukten. Försök från fruktodlarnas sida att genom egna kooperativa företag ombesörja distribution av svensk frukt synes icke ha lämnat avsedda resultat.

För avsättning av svensk frukt i Norrland måste vidare de dryga transportkostnaderna anses spela en mycket betydande roll. Avgifterna för transport av frukt från fruktodlingsdistrikten i södra Sverige till de nordligaste delarna av landet äro sålunda avsevärda. Så t. ex. är fraktkostnaden för så kallat lättfördärvligt ilgods från Kristianstad till Luleå för närvarande i det närmaste 15 öre per kg för vagnslaster om 2,5 ton. Till dessa direkta kostnader för järnvägsfrakter komma dessutom kostnaderna för transport till och från järnväg, på- och avlastning samt kostnaden för emballering. Emballage- och packningskostnaderna för frukt, avsedd att skickas längre sträckor på järnväg, uppgå f. n. till ca 15 öre per kg. Enbart de tvenne ovan exemplifierade posterna i distributionskostnaderna belysa disproportionen mellan anskaffnings- och transportkostnaderna vid försäljning av svensk frukt i Norrland. Denna disproportion blir ett så rikt fruktår som 1950 ännu

mer markerad, då t. ex. de yrkesmässiga fruktodlarna för kvalitetsvara av höst- och vinteräpplen i genomsnitt erhållit ca 45 öre/kg.

Jordbruksnämnden delar motionärernas åsikt beträffande önskvärdheten av en ökad fruktkonsumtion i Norrland såväl ur näringsfysiologisk synpunkt som med hänsyn till den betydelse en utökning av avsättningsområdena för den svenska frukten skulle ha för fruktodlingen. Det är även jordbruksnämndens uppfattning, att en minskning av transportkostnaderna skulle bidra till en ökning av konsumtionen av svensk frukt i Norrland. Med hänsyn härtill vore det önskvärt, om en fraktlindring vid transport till Norrland av svensk frukt kunde åstadkommas. Detta kunde måhända enklast och lämpligast ske genom av järnvägen lämnade fraktrabatter eller genom nedläggning av fraktagifterna. Ett önskemål vore även att järnvägsstyrelsen vid blivande taxerevisioner ville taga i beaktande önskvärdheten av lägre fraktsatser vid transport av svensk frukt till Norrland.

Jordbruksnämnden får slutligen påpeka, att en ingående utredning av hit hörande spörsmål företagits av 1937 års frukt- och trädgårdsutredning, som den 15 februari 1938 häröver avgivit betänkande, till vilket nämnden vill hänvisa.

Järnvägsstyrelsen har i sitt yttrande, som dagtecknats den 28 februari 1951, anfört följande.

På grund av Kungl. Maj:ts proposition nr 303 till 1938 års riksdag anvisade riksdagen för budgetåret 1938/39 till fraktlindring vid transport av inhemsk frukt till Norrland ett förslagsanslag av 25 000 kr. Anslag för detta ändamål anvisades även för budgetåren 1939/40 och 1940/41 med respektive 25 000 och 5 000 kr. Bestämmelser för användningen av anslaget utfärdades genom kungl. kungörelse den 30 juni 1938, nr 538, sedermera ändrad genom kungörelsen den 26 maj 1939, nr 237.

I skrivelse till riksdagens jordbruksutskott den 23 februari 1945 avgav styrelsen yttrande över två likalydande motioner nr I: 207 och II: 339 om anslag till fraktlindring för frukt till Norrbottens och Västerbottens län. Styrelsen anförde därvid, att med hänsyn till den ringa effekten av tidigare medgiven fraktnedsättning det syntes tveksamt, om något större resultat för det av motionärerna angivna syftet kunde påräknas genom dylik åtgärd. Sedan riksdagen i skrivelse den 28 juni 1945, nr 473, anmält, att den i anledning av nämnda motioner bemyndigat Kungl. Maj:t att utlämna fraktbidrag för transport av frukt till Norrland och för detta ändamål för budgetåret 1945/46 anvisat ett reservationsanslag av 50 000 kronor, beviljade Kungl. Maj:t genom beslut den 9 november 1945 länsstyrelsen i Västerbottens län 20 000 kronor och länsstyrelsen i Norrbottens län 30 000 kronor att av länsstyrelserna användas i huvudsaklig överensstämmelse med vad norrlandskommittén i begärt yttrande i ärendet föreslagit.

Enligt det av styrelsen den 16 februari 1951 till Kungl. Maj:t avlätna förslaget till förhöjning av befordringsavgifterna för transporter på statens järnvägar skulle fraktsatserna för äpplen och päron, inbegripet 5 procents tillägg för befordring i slutna vagn, från t. ex. Kristianstad till Luleå, utgöra 877 öre per 100 kg för 5 tons sändning och 623 öre per 100 kg för 10 tons sändning. Motsvarande fraktsatser för ett transportavstånd av 600 km, d. v. s. ett ungefärligt avstånd från Kristianstad till platser i mellersta Sverige, skulle utgöra respektive 490 och 399 öre per 100 kg. Den merkostnad, som på grund av högre frakter kommer att påvila transporten till Luleå jämfört med transport till Mellansverige, kan sålunda beräknas till endast 4—2 öre per kg.

Den av motionärerna föreslagna stödåtgärden åt fruktodlingen genom fraktlindring kan enligt styrelsens uppfattning knappast bli av större betydelse för efterfrågan på svensk frukt i Norrland.

Därest fraktlindring för transport av svensk frukt till Norrland anses böra medgivas, anser styrelsen, att denna i princip bör lämnas på sätt som angivits i Kungl. Maj:ts ovanberörda beslut den 9 november 1945.

Utskottet. Såsom motionärerna framhållit är det med hänsyn till värdet av den inhemska fruktodlingen angeläget, att odlingens avsättnings- och distributionsförhållanden ordnas på ett mera tillfredsställande sätt än vad för närvarande är fallet. En utökning av den svenska fruktmarknadens avsättningsmöjligheter i Norrland skulle otvivelaktigt kunna medföra en lättnad i de svårigheter, som råda på detta verksamhetsområde. Utskottet delar motionärernas åsikt, att en ökad fruktkonsumtion i Norrland även måste tillmätas stor betydelse ur folkhälsans synpunkt.

I detta sammanhang vill utskottet erinra, att riksdagen på utskottets hemställan (utl. nr 36) i skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 maj 1951 anhållit om en utredning av trädgårdsodlingens problem, i första hand såvitt avser lagring, distribution och avsättning av odlingens produkter. Med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 20 september 1951 har chefen för jordbruksdepartementet sedermera tillkallat vissa sakkunniga för att verkställa den av riksdagen begärda utredningen.

Utskottet förutsätter, att det spörsmål, som framförts i motionerna, kommer att bli föremål för en ingående och allsidig prövning i samband med nämnda utredning. I avvaktan på det förslag, vartill utredningen kan komma att föranleda, synes därför någon ytterligare åtgärd i förevarande avseende nu icke vara erforderlig från riksdagens sida.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 113 och II: 123 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 november 1951.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 43.